

Universiteiten van Nederland

Tweede Kamer der Staten Generaal
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. De heer Prof.dr. R.A. Plasterk
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 30 januari 2024

Telefoon ██████████

E-mail ██████████

Uw kenmerk

Ons kenmerk UNL 24-005 U

Bijlagen -

Onderwerp **Formatiebrief Universiteiten van Nederland 2024**

Geachte heer Plasterk,

Het komende kabinet staat voor grote uitdagingen. Zoals de druk op betaalbare zorg, het lerarentekort, toenemende ongelijkheid, klimaatverandering, afname van biodiversiteit en vragen over strategische autonomie en de energietransitie. Het zijn uitdagingen die complex en onderling nauw verweven zijn. En die zorgen voor onrust en polarisatie. Terwijl de oplossingen juist vragen om gezamenlijkheid; samen de schouders eronder. Op ons, de universiteiten van Nederland, mag u daarbij rekenen.

De veertien universiteiten van Nederland werken intensief samen – met elkaar, en in regionale ecosystemen met overheden en bedrijven – om te komen tot concrete oplossingen voor de grote vraagstukken van onze tijd. En die van komende tijden. Want wij leiden samen met hbo en mbo de beroepsbevolking van Nederland op. De generatie die de zorg en het onderwijs zal leveren en onze overheid en bedrijven draaiend zal houden. Samen zorgen we dat Nederland competitief blijft. Dat doen we uiteraard mét onze studenten. Aan de Nederlandse universiteiten ontwikkelen zij zich en hun visie op de wereld van morgen. Van technisch tot sociaal, gericht op het individu of op de maatschappij als geheel.

Universiteiten willen en moeten goed luisteren naar de maatschappelijke zorgen, om zo goed mogelijk bij te dragen aan oplossingen. Zo goed mogelijk je rol spelen in de maatschappij, dat vraagt om zeer nauwe onderlinge samenwerking tussen universiteiten, bijvoorbeeld waar het de instroom van internationale studenten betreft. De universiteiten presenteren op korte termijn een gezamenlijk voorstel om de internationale instroom van studenten te beheersen en de Nederlandse taal op universiteiten te versterken. Universiteiten zien heel duidelijk dat er door de gegroeide instroom op een aantal plekken knelpunten zijn ontstaan en dat we moeten zoeken naar een nieuwe, duurzame balans. Universiteiten gaan op die balans sturen, maar daar zijn wel wettelijke sturingsinstrumenten voor nodig, zoals de mogelijkheid van een capaciteitsfixus voor een Engelstalig traject binnen een opleiding en een capaciteitsfixus voor niet-EER studenten. Voornemens om internationalisering via de voertaal fors te beperken, houden onvoldoende rekening met het grote belang van die internationale studenten en professionals voor de Nederlandse kenniseconomie. We vragen van de politiek daarom om de genoemde sturingsinstrumenten zo snel mogelijk beschikbaar te stellen en samen met de sector zowel het Nederlands als academische taal, als de internationaal vooraanstaande positie van onze universiteiten te bewaken.

Het is van groot belang dat de basis van de universiteiten op orde blijft. Dit is lang niet het geval geweest. In 2021 concludeerde PwC in onderzoek in opdracht van het ministerie van OCW dat de universiteiten structureel €1,1 miljard tekortkwamen om de gewenste kwaliteit en impact te kunnen realiseren. En dat terwijl elke in de universiteit geïnvesteerde euro 4,2 keer zoveel oplevert. ([Rabo Research](#), 2019). Om dit financiële gat zo veel mogelijk te

Vereniging Universiteiten van Nederland

Lange Houtstraat 2
Postbus 13739
2501 ES Den Haag

Tel +31 70 302 14 00
E-mail post@unl.nl
Web universiteitenvannederland.nl

KvK 40480226
IBAN NL61 INGB 0001 5964 15
BTW NL 007088784B01

Universiteiten van Nederland

herstellen, heeft het vorige kabinet sinds 2022 structureel €356 miljoen extra geïnvesteerd in onder meer de sectorplannen en de startersbeurzen, en daarnaast via het Fonds voor Onderzoek en Wetenschap in totaal 5 miljard euro voor de komende tien jaar. Deze investeringen zijn effectief gebleken in het brengen van de broodnodige kwaliteit, rust en ruimte. Universiteiten hebben meer ruimte om vaste contracten te bieden en de balans tussen onderwijs en onderzoek te herstellen. Maar de basis blijft wankel: een groot deel van de investeringen stopt vooralsnog in 2031 en ook met deze investeringen haalt Nederland nog lang niet de Europese doelstelling van het investeren van 3% van het BBP in R&D. Nu de investeringen terugdraaien zou het resterende tekort zoals PwC dat had geconstateerd snel en fors laten oplopen tot €1,4 miljard.

Wetenschappers en studenten staan klaar om Nederland en de wereld vooruit te brengen. Structurele investeringen zijn daarvoor noodzakelijk. Zo kunnen we blijven zorgen dat Nederland klaar is voor de toekomst. Gegeven het belang daarvan, en de urgentie van enkele belangrijke transitie waar we voor staan en waar goed opgeleide professionals onmisbaar voor zijn, hopen wij op een passage van onderstaande strekking in het nieuwe regeerakkoord:

- 1) Investeren in onderwijs, onderzoek en innovatie is hard nodig om de grote maatschappelijke transitie het hoofd te bieden. Het kabinet continueert daarom de investeringen in wetenschappelijk onderzoek via starters- en stimuleringsbeurzen en sectorplannen, en maakt de investeringen uit het Fonds voor Onderzoek en Wetenschap structureel. Het kennisdeel uit het Nationaal Groeifonds van €1,5 miljard wordt toegevoegd aan de jaarlijkse begroting van het ministerie van EZK om aan grootschalige publiek-private samenwerkingen te besteden en daarmee extra private uitgaven aan R&D verder aan te jagen. Met deze en andere investeringen continueert het kabinet, conform het voorstel van de Kenniscoalitie, het groeipad dat ertoe leidt dat Nederland op den duur structureel 3% van het bbp investeert in R&D.**
- 2) Het kabinet zorgt voor een stabiele bekostiging van universiteiten die differentiatie, profilering en gezamenlijke regie stimuleert. Universiteiten krijgen daarbij de ruimte om te sturen op een passende capaciteit, zodat zowel groei als stabilisatie of krimp mogelijk worden. Door maatwerkafspraken kunnen universiteiten inspelen op dringende maatschappelijke en economische behoeftes, zoals die van de tekortsectoren techniek, onderwijs (lerarenopleidingen) en zorg. Het kabinet faciliteert de universiteiten om op basis van zelfregie de internationale instroom in lijn te brengen met de behoeften en zorgen van Nederland, en zorgt dat er financiële ruimte is om de bijbehorende krimp op te vangen.**
- 3) Een goed opgeleide bevolking is essentieel om antwoorden te bieden op de enorme maatschappelijke uitdagingen. Het kabinet kiest daarom voor een scherper inhoudelijk onderscheid tussen beroepsgerichte (mbo en hbo) en academische opleidingen (wo). En het versterkt de samenwerking tussen deze drie sectoren in regionale ecosystemen. Daarmee zorgen we dat scholieren een passende plek in het vervolgonderwijs vinden. We behouden om die reden ook het bsa in het wetenschappelijk onderwijs. Het kabinet zet bovendien in op een hoogstaand en flexibel LLO-aanbod en LLO wordt daarom een publiek bekostigde taak.**

Ik wens u alle wijsheid toe in de formatie en ben natuurlijk altijd bereid specifieke suggesties te doen of nadere informatie aan te leveren. Daarvoor kunt u contact opnemen met ondergetekende en/of Eva Kloosterman (Hoofd Communicatie en Public Affairs)

Hoogachtend,

Prof. dr. J. de Vries
Voorzitter ad-Interim